

Asia: VN/7059/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (pysyvä oleskelulupa)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sisäministeriö on pyytänyt Kuntaliitolta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta.

Pysyvän oleskeluluvan pääsääntöisesti vaatimaa oleskeluaikaa ehdotetaan pidennettäväksi neljästä vuodesta kuuteen vuoteen. Lisäksi ehdotetaan, että pysyvän oleskeluluvan voisi pääsääntöisesti saada hakija, jolla on riittävä suomen tai ruotsin kielen taito ja kahden vuoden työhistoria korkeintaan kolmen kuukauden turvautumisella työttömyysturvaan tai toimeentulotukeen. Pysyvän oleskeluluvan voisi yhä saada neljän vuoden jälkeen täyttämällä tietyt lisäedellytykset.

Suomen Kuntaliitto ry esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

Kuntaliitto pitää hyvänä, että esityksellä pyritään mahdollistamaan pysyvän oleskelun saaminen neljän vuoden oleskelun jälkeen yhteiskunnallisesti tärkeiden hakijaryhmien kohdalla.

Kuntaliitto katsoo, että kriteeri 40 000 euron vuosituloista on hyvin korkea. Useilla toimialoilla on tuon kriteerin täyttymiseen lähes mahdotonta päästä. Näitä ovat esim. palvelusektorin ja valmistavan teollisuuden työpaikat. Osalle näistä aloista ei myöskään edellytetä korkeakoulututkintoa tai sujuvaa suomen tai ruotsin kielen kielitaitoa, mutta työvoimalla on ratkaiseva merkitys sekä yritystoiminnan kehittymiselle ja alueen elinvoimalle. Esitys vähentäisi tiettyjen toimialojen mahdollisuuksia löytää työvoimaa.

Tiettyissä työtehtävissä työskennellään kansainvälisessä työympäristössä ja englannin kielellä. Suomen tai ruotsin kieli jäävät siksi työssä vähäisemmälle käytölle, mutta henkilö voi silti olla työn ja muiden yhteisöjen kautta kotoutunut Suomeen. Kielenopiskelun palveluita ei myöskään ole riittävästi tarjolla työssä jo oleville. Esitetty kielitaitovaatimus on korkea, ja se nousee esteeksi osalle maassa jo työskentelevistä ja maahan kotoutuneista hakijoista.

Esitys asettaa ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet eriarvoiseen asemaan yliopistotutkinnon suorittaneisiin nähden. Tämä on ongelmallista paitsi erilaisia korkeakoulututkintoja suorittaneiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta, myös kuntien ja alueiden elinvoimaisuuden sekä työvoiman saatavuuden näkökulmasta. Esitys voi heikentää ammattikorkeakoulujen vetovoimaa kansainvälisten opiskelijoiden keskuudessa ja vaikuttaa haluun jäädä opintojen jälkeen Suomeen. Tämä vaikeuttaisi kuntien työvoiman saatavuutta esim. varhaiskasvatuksessa ja muilla työvoimaa tarvitsevilla aloilla ja heikentäisi alueiden palveluita. Osaavan työvoiman saatavuudesta kärsivien alojen kohdalla Kuntaliitto ei pidä perusteltuna yliopistotutkintoa edellyttävää rajausta.

Kuntaliitto huomioi, että esitys ei sisällä lainkaan arviointia muutosten vaikutuksista kuntiin tai laajempiin alueisiin. Kuntaliitto katsoo, että esitettävillä tiukennuksilla on kuitenkin suoria ja epäsuoria vaikutusta kuntiin sekä kuntien työllisyyden ja kotoutumisen palveluihin, vaikkakin näitä vaikutuksia on vaikea ennakoida. Oleskelulupien ehtoihin liittyvät muutokset näkyvät todennäköisesti kasvavana tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden tarpeena myös kunnissa. On myös todennäköistä, että kielikoulutusten kysyntä tulisi kasvamaan, ja koulutusten järjestämiseen on syytä osoittaa myös resursseja.

Kuntaliitto pitää alueiden ja kuntien elinvoimaisuuden sekä osaavan työvoiman saatavuuden kannalta hyvin ongelmallisena sitä, että maahanmuuttopolitiikan lukuisten yksittäisten tiukennusten yhteisvaikutuksia ei ole esityksessä pyritty arvioimaan. Kuntaliitto nostaa esiin muiden lausujien tavoin huolen pysyvän oleskelun tiukentamisen aiheuttamasta epävarmuudesta Suomeen asettautumisessa. Pysyvä oleskelulupa mahdollistaa tulevaisuuden suunnittelun uudessa kotimaassa ja tuo turvaa, joka mahdollistaa onnistuneen kotoutumisen. Vaikkei esitys vaikuta määräaikaan oleskelulupiin, voivat tiukentuvat vaatimukset ja niitä koskeva uutisointi vaikuttaa laajemmin juuri niihin työntekijöihin, joiden houkuttelemisesta yhä useampi valtio kilpailee.

Niskavirta Maija
Suomen Kuntaliitto ry